

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 68/2021
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΤΜΗΜΑ Α΄)
Συνεδρίαση της 19ης Απριλίου 2021

Σύνθεση:

Πρόεδρος : Ευγενία Βελώνη, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Στυλιανή Χαριτάκη, Δήμητρα Κεφάλα, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Χριστίνα Διβάνη, Μαρία Σπάσου, Κωνσταντίνος Ζαμπάρας, Θεόδωρος Ράπτης, Παρασκευάς Χρυσοστομίδης, Φωτεινή Δεδούση, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Φωτεινή Δεδούση, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός ερωτήματος: Το έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Φορολογικής Πολιτικής και Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Οικονομικών (Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας και Κοινωνικών Περιουσιών, Διεύθυνσης Κοινωνικών Περιουσιών, Τμήματος Γ' Σχολαζουσών Κληρονομιών), με αριθμό πρωτ. 41321ΕΞ2021/06.04.2021.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται εάν, οι ασφαλιστικές εταιρείες οφείλουν, εντός του Απριλίου του τρέχοντος έτους, να υποβάλουν στις αρμόδιες ΔΟΥ την προβλεπόμενη στο άρθρο 8 του ν.δ.1195/1942 δήλωση απόδοσης των ασφαλισμάτων ζωής που κατέστησαν απαιτητά στις 31.12.2015 και δεν αναζητήθηκαν έκτοτε από τους δικαιούχους, με συνέπεια οι σχετικές αξιώσεις να παραγράφονται στις 31.12.2020 ή τίθεται ζήτημα αναστολής της υποχρέωσης αυτής, λόγω των διατάξεων περί αναστολής λειτουργίας των δικαστηρίων και αναστολής των νομίμων και δικαστικών προθεσμιών, καθώς και της αναστολής της παραγραφής των συναφών αξιώσεων, οι οποίες

θεσπίστηκαν στο πλαίσιο λήψης έκτακτων μέτρων για την αποφυγή διάδοσης του κορωνοϊού Covid-19.

Για το παραπάνω ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α' Τμήμα) γνωμοδότησε ως εξής:

I. Ιστορικό

1. Το ερώτημα που αναφέρεται στην περίληψη της παρούσας υποβλήθηκε, κατόπιν σχετικής επιστολής της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος προς την ερωτώσα Υπηρεσία, με αριθμό πρωτ. 225025/132/26.3.2021, ενόψει του ότι η Ένωση στην επιστολή της αυτή θέτει ζήτημα αναστολής της παραγραφής των αξιώσεων από ασφαλισματα ζωής τα οποία κατέστησαν απαιτητά στις 31.12.2015 και δεν αναζητήθηκαν έκτοτε από τους δικαιούχους, ισχυριζόμενη ότι η πρόβλεψη, με τις έκτακτες ρυθμίσεις που υιοθετήθηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού Covid-19, αναστολής προθεσμιών για τη διεξαγωγή διαδικαστικών πράξεων και ενεργειών ενώπιον των Δικαστηρίων και αναστολής της παραγραφής των συναφών αξιώσεων, έχει το χαρακτήρα δικαιοστασίου καθολικής εφαρμογής το οποίο συνεπάγεται έλλειψη υποχρέωσης απόδοσης και των παραπάνω ασφαλισμάτων. Σημειώνεται ότι σε άλλο σημείο της ίδιας επιστολής, οι κρίσιμες απαιτήσεις χαρακτηρίζονται ως παραγεγραμμένες και αναφέρεται ότι τίθεται ζήτημα έλλειψης υποχρέωσης υποβολής της προαναφερόμενης δήλωσης εκ μέρους των ασφαλιστικών εταιρειών, λόγω τέτοιας αναστολής, ενώ, ταυτόχρονα, ζητείται να εκδοθεί διοικητική πράξη με την οποία να επιβεβαιώνεται αναστολή παραγραφής των αξιώσεων από ασφαλιστικές συμβάσεις.

II. Νομικό Πλαίσιο

2. Στα άρθρα, 5 παρ. 1 και 8 παρ. 1 του νομοθετικού διατάγματος 1195/1942 «Περί παραγραφής υπέρ του Δημοσίου καταθέσεων παρά Τράπεζαις και άλλων τινών αξιών και απαιτήσεων»,¹ ορίζεται:

«Άρθρο 5

1. Απαιτήσεις εξ ασφαλίσεως ζωής κατά ημεδαπών Ασφαλιστικών επιχειρήσεων ή κατά αλλοδαπών τοιούτων λειτουργουσών εν Ελλάδι, εφόσον

¹ Με τον νόμο 4151/2013 (Α' 103/29.4.2013) τροποποιήθηκαν ή καταργήθηκαν ορισμένες διατάξεις του ν.δ. 1195/1942.

πηγάζουσιν εξ ασφαλείας συναφθείσης, μεταφερθείσης ή ούσης καταβλητέας εν Ελλάδι παραγραφόμεναι μετά τριετίαν αρχομένης από του τέλους εντός του οποίου εγεννήθη το προς καταβολήν του ασφαρίσματος δικαίωμα κατά τας διατάξεις του άρθρου 195 του Εμπορικού Νόμου ή εντός της οριζομένης τυχόν βραχυτέρας συμβατικής αποσβεστικής προθεσμίας περιέρχονται οριστικώς εις το Δημόσιον.

2. (...)

Άρθρο 8

1. Τα εν άρθροις 1, 3 και 5 αναφερόμενα πρόσωπα υποχρεούνται εντός του μηνός Απριλίου εκάστου οικονομικού έτους να επιδίδωσιν εις τον Οικονομικόν Εφορον της έδρας των ή εις ας πόλεις εδρεύουσι πλείονες οικ. Εφορίαί εις τον δια Κανονιστικού Διατάγματος ορισθησόμενον, δήλωσιν των εντός του διαχειριστικού έτους του λήξαντος κατά το προηγούμενον οικον. έτος παραγραφέντων και εις το Δημόσιον περιερχομένων κατά τας διατάξεις του παρόντος Νομοθ. Διατάγματος χρηματικών ποσών, και τίτλων και να καταβάλωσι, συν τη δηλώσει εις το Δημόσιον Ταμείον, τα δηλούμενα ως περιερχόμενα εις το Δημόσιον ποσά ως και να παραδώσωσι τους τίτλους.²

2. (...)»

3. Στο άρθρο 10 του ν.2496/1997 «Ασφαλιστική σύμβαση, τροποποιήσεις της νομοθεσίας για την ιδιωτική ασφάλιση και άλλες διατάξεις» (Α' 87)³, υπό τον τίτλο «Παραγραφή», ορίζεται:

«Αξιώσεις που πηγάζουν από την ασφαλιστική σύμβαση παραγράφονται, στις ασφαλίσεις ζημιών μετά από τέσσερα (4) χρόνια και στις ασφαλίσεις προσώπων μετά από πέντε (5) χρόνια, από το τέλος του έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκαν.»

4. Στο άρθρο 11 της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ) με ημερομηνία 11.3.2020 «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης της ανάγκης περιορισμού της

² Βλ. και την απόφαση του Υπουργού Οικονομικών με αριθ. Δ11/1071802ΕΞ2013 (Β' 1034/26/04/2013) «Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης απόδοσης στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες των παραγραφέντων υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου χρηματικών ποσών από ασφαλείες ζωής και τίτλους κεφαλαιοποίησης κατά τις διατάξεις του ν.δ. 400/1970, που αντικατέστησε το π.δ. 19-26/1/1926 (άρθρο 5 του ν.δ. 1195/1942)».

³ Βλ. και ν.4364/2016 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2009/138/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (...)» (Α' 13/5.2.2016)

διασποράς του κορωνοϊού COVID-19» (Α' 64), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν.4682/2020 (Α' 76/3.4.2020)⁴, υπό τον τίτλο «Προσωρινή αναστολή λειτουργίας των δικαστηρίων και των εισαγγελιών», ορίζεται:

«1. Προς τον σκοπό της αποφυγής κινδύνου εμφάνισης ή και διάδοσης κορωνοϊού COVID-19 που ενδέχεται να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία, μπορεί να επιβληθεί το μέτρο της προσωρινής, μερικής ή ολικής, αναστολής της λειτουργίας των δικαστηρίων και των εισαγγελιών της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και των στρατιωτικών δικαστηρίων, καθώς και της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών.

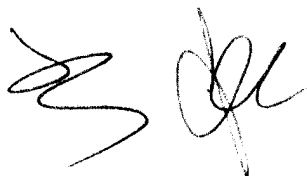
2. Το μέτρο της παραγράφου 1 επιβάλλεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας και Δικαιοσύνης, καθώς και του Υπουργού Εθνικής Άμυνας στην περίπτωση των στρατιωτικών δικαστηρίων, μετά από γνώμη της Εθνικής Επιτροπής προστασίας της Δημόσιας Υγείας έναντι του κορωνοϊού COVID-19. Με όμοια απόφαση ορίζεται και κάθε συναφής και αναγκαία πρόβλεψη για τα ζητήματα αναστολής ή παρέκτασης δικονομικών προθεσμιών, αναστολής ή παράτασης παραγραφών, αναστολής διαδικασιών αναγκαστικής εκτέλεσης και διενέργειας πλειστηριασμών, παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, καθώς και για όλα τα λοιπά ζητήματα που αφορούν στο καθεστώς προσωρινής αναστολής λειτουργίας των δικαστηρίων και των εισαγγελιών της χώρας.»

5. Κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 2 του παραπάνω άρθρου 11 της ΠΝΠ με ημερομηνία 11.3.2020, εκδόθηκαν, μεταξύ άλλων:

α) Η με αριθμό Δ1αΓ.Π./17734/12.3.2020 απόφαση των Υπουργών Υγείας Δικαιοσύνης και Εθνικής Άμυνας «Επιβολή του μέτρου της προσωρινής αναστολής της λειτουργίας όλων των Δικαστηρίων και των Εισαγγελιών και της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών, για το χρονικό διάστημα από 13.3.2020 έως και 27.3.2020.» (Β' 833/12.3.2020), με το άρθρο τρίτο της οποίας προβλέφθηκε:

«(...) προσωρινή αναστολή λειτουργίας των πολιτικών δικαστηρίων, ποινικών δικαστηρίων και εισαγγελιών της Χώρας, για το χρονικό διάστημα από

⁴ Με τον ν.4682/2020 κυρώθηκαν επίσης η από 11.3.2020 Π.Ν.Π. «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της εμφάνισης του κορωνοϊού COVID-19 και της ανάγκης περιορισμού της διάδοσής του» (Α' 55) και η από 14.3.2020 Π.Ν.Π. «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης της ανάγκης περιορισμού της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19» (Α' 64).

13.3.2020 έως και 27.3.2020, για προληπτικούς λόγους δημόσιας υγείας (...)
και ως ακολούθως:

1. Αναστέλλονται από τις 13.3.2020 έως και τις 27.3.2020:

- α) Οι δίκες ενώπιον των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων,
- β) οι νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και άλλων ενεργειών ενώπιον των υπηρεσιών των δικαστηρίων και των εισαγγελιών, καθώς και η παραγραφή των συναφών αξιώσεων,
- γ) (...)

2. Εξαιρούνται από την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου:

- α) (...)

4. Η λειτουργία των δικαστηρίων περιορίζεται στις αναγκαίες ενέργειες για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων που, σύμφωνα με την παρούσα απόφαση, εκδικάζονται ενώπιον των δικαστηρίων, καθώς και εκείνων που, κατά περίπτωση και κατά την κρίση του οργάνου διοίκησης εκάστου αυτών, έχουν κατεπείγοντα χαρακτήρα και χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης. (...).

5.(....)»

β) Η με αριθμό Δ1α/ΓΠ.οικ.18176/15.3.2020 απόφαση των ιδίων ως άνω Υπουργών «Επιβολή του μέτρου της προσωρινής αναστολής λειτουργίας όλων των Δικαστηρίων και Εισαγγελιών στο σύνολο της Επικράτειας και της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών, για το χρονικό διάστημα από 16.3.2020 έως και 27.3.2020» (Β` 864/15.03.2020), με τα άρθρα, πρώτο, δεύτερο και τρίτο της οποίας ορίσθηκε:

«Άρθρο πρώτο

1. (....) προσωρινή αναστολή για το χρονικό διάστημα από 16.3.2020 έως και 27.3.2020, για προληπτικούς λόγους δημόσιας υγείας (...)

- α) των εργασιών των δικαστικών σχηματισμών του Συμβουλίου της Επικρατείας και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων της χώρας και
- β) των νομίμων και δικαστικών προθεσμιών για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και άλλων ενεργειών ενώπιον των υπηρεσιών τους, καθώς επίσης και της παραγραφής των συναφών αξιώσεων.

2. (...) κατ' εξαίρεση της προηγούμενης παραγράφου: α) εξετάζονται (...), β) εκδικάζονται (...)

Άρθρο δεύτερο

1. (...) προσωρινή αναστολή για το χρονικό διάστημα από 16.3.2020 έως και 27.3.2020, για προληπτικούς λόγους δημόσιας υγείας (...):

α) των εργασιών των δικαστικών σχηματισμών του Ελεγκτικού Συνεδρίου και
β) των νομίμων και δικαστικών προθεσμιών για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και άλλων ενεργειών ενώπιον των δικαστικών υπηρεσιών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς επίσης της παραγραφής των συναφών αξιώσεων.

2. Κατ' εξαίρεση της προηγούμενης παραγράφου:

α) διενεργούνται οι εργασίες (....)

Άρθρο τρίτο

(...) προσωρινή αναστολή λειτουργίας των πολιτικών δικαστηρίων, ποινικών δικαστηρίων και εισαγγελιών της χώρας, για το χρονικό διάστημα από 16.3.2020 έως και 27.3.2020, για προληπτικούς λόγους δημόσιας υγείας, κατά τα αναφερόμενα στην από 15.3.2020 εισήγηση της Εθνικής Επιτροπής Προστασίας Δημόσιας Υγείας έναντι του κορωνοϊού COVID-19 και ως ακολούθως:

1. Αναστέλλονται:

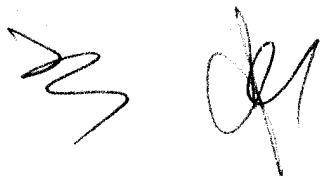
α) Οι δίκες ενώπιον των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων,
β) οι νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και άλλων ενεργειών ενώπιον των υπηρεσιών των δικαστηρίων και των εισαγγελιών, καθώς και η παραγραφή των συναφών αξιώσεων,
γ) (...)

2. Εξαιρούνται από την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου: α) (...)»

6. Περαιτέρω, με το άρθρο πρώτο της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου με ημερομηνία 25.2.2020 «Κατεπείγοντα μέτρα αποφυγής και περιορισμού της διάδοσης κορωνοϊού» (Α' 42), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του αυτού ως άνω νόμου (4682/2020), ορίσθηκε:

«Μέτρα πρόληψης, υγειονομικής παρακολούθησης και περιορισμού της διάδοσης της νόσου

1. Προς τον σκοπό της αποφυγής κινδύνου εμφάνισης ή και διάδοσης κορωνοϊού που ενδέχεται να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία, μπορεί να επιβάλλονται μέτρα πρόληψης, υγειονομικής παρακολούθησης, καθώς και περιορισμού της διάδοσης της νόσου.

2. Τα μέτρα αυτά συνίστανται:

«α) (...) ζ) στην προσωρινή απαγόρευση της λειτουργίας (...) δημόσιων υπηρεσιών και οργανισμών, (...) και γενικά χώρων συνάθροισης κοινού»

7. Κατ' εξουσιοδότηση της προαναφερόμενης παραγράφου 2 περιπτ. ζ) του άρθρου πρώτου της ΠΝΠ με ημερομηνία 25.2.2020, εκδόθηκε η με αριθμό Δ1α/ΓΠ.οικ.19738/19.3.2020 απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Προστασίας του Πολίτη, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Εσωτερικών «Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας των έμμισθων, άμισθων υποθηκοφυλακείων, των κτηματολογικών γραφείων Ρόδου, Κω - Λέρου, των κτηματολογικών γραφείων Πειραιά, Θεσσαλονίκης, καθώς και των κτηματολογικών γραφείων και υποκαταστημάτων του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο», στο σύνολο της Επικράτειας, για το χρονικό διάστημα από 20.3.2020 έως και 2.4.2020» (Β' 936/19.03.2020), στο άρθρο πρώτο της οποίας ορίστηκε:

« 1. (...) Αναστέλλονται:

- α) οι κάθε είδους συναλλαγές, καθώς και ο έλεγχος των αρχείων,
- β) κάθε προθεσμία σχετική με τη μεταγραφή, εγγραφή, καταχώριση αιτήσεων και πράξεων ή τη λήψη πιστοποιητικών και αντιγράφων και
- γ) η παραγραφή κάθε συναφούς αξιώσεως.

2. Από την παραπάνω απαγόρευση εξαιρούνται οι διοικητικές λειτουργίες (...)»

8. Στο άρθρο 74 του ν.4690/2020 (Α 104/30.5.2020),⁵ υπό τον τίτλο «Διατάξεις για την επαναλειτουργία των πολιτικών δικαστηρίων και τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης», ορίστηκε, μεταξύ άλλων:

«1. Το χρονικό διάστημα της επιβολής του μέτρου της προσωρινής αναστολής της λειτουργίας των δικαστηρίων και των εισαγγελιών της Χώρας (13.3.2020 - 31.5.2020) δεν υπολογίζεται στις νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες για τη διενέργεια διαδικαστικών και εξώδικων πράξεων, καθώς και άλλων ενεργειών ενώπιον των δικαστηρίων, συμβολαιογράφων ως υπαλλήλων του πλειστηριασμού, υποθηκοφυλακείων, κτηματολογικών γραφείων και άλλων τρίτων προσώπων. Μετά τη λήξη της παραπάνω αναστολής οι προθεσμίες

⁵ Με το άρθρο 2 του νόμου τούτου κυρώθηκαν ΠΝΠ με ημερομηνίες 13.4.2020 (Α' 84) και 1.5.2020 (Α' 90), αντιστοίχως, κατ' εξουσιοδότηση των οποίων επακολούθησαν ανάλογου με τις παραπάνω περιεχομένου ρυθμίσεις για τη λειτουργία των Δικαστηρίων με ισχύ έως τις 31.5.2020, βλ. αντί άλλων, την ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 30340/2020 (Β' 1857/15.5.2020).

αυτές τρέχουν για όσο χρονικό διάστημα υπολείπεται για να συμπληρωθεί η αντίστοιχη προβλεπόμενη από τον νόμο προθεσμία. (...)

16. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν από 1.6.2020 έως 15.9.2020.

17. (...)»⁶

9. Κατ' εξουσιοδότηση, μεταξύ άλλων, του αυτού άρθρου 11 της προαναφερθείσας ΠΝΠ με ημερομηνία 11.3.2020 εκδόθηκαν επίσης:

α) Η ΚΥΑ Δ1α/Γ.Π.οικ.18877/26.3.2021 «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από τη Δευτέρα, 29 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 5 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00 (Β' 1194/27.03.2021), σύμφωνα με το σημείο 4 του πίνακα της παρ. 1Β του άρθρου 1 και το άρθρο 14 παρ. 1 της οποίας:

«Άρθρο 1.

Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας ανά πεδίο δραστηριότητας και επίπεδο επιδημιολογικής επιβάρυνσης

1. Προς τον σκοπό αντιμετώπισης της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 θεσπίζονται έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας ανά πεδίο δραστηριότητας και επίπεδο επιδημιολογικής επιβάρυνσης (αυξημένου κινδύνου και πολύ αυξημένου κινδύνου), σύμφωνα με την παρ. 1Β.⁷

⁶ Με την ΚΥΑ Δ1α/Γ.Π.οικ.67924/2020 (Β' 4709/23.10.2020) προβλέφθηκε αναστολή λειτουργίας των Δικαστηρίων της περιφερειακής ενότητας Ιωαννίνων, κατά το χρονικό διάστημα από 29.10.2020 έως και 6.11.2020. Με την ΚΥΑ με αριθμό Δ1α/Γ.Π.οικ.71342/6.11.2020 «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το χρονικό διάστημα από το Σάββατο 7 Νοεμβρίου 2020 έως και τη Δευτέρα 30 Νοεμβρίου 2020» (Β' 4899/6.11.2020), επιβλήθηκε νέα μερική αναστολή λειτουργίας των Δικαστηρίων κατά τα ειδικότερα εκεί οριζόμενα.

Με διαδοχικές όμοιες κοινές υπουργικές αποφάσεις προβλέφθηκαν ανάλογα μέτρα προσωρινής αναστολής λειτουργίας Δικαστηρίων καθώς και αναστολή των νόμιμων και δικαστικών προθεσμιών και αναστολή παραγραφής των συναφών αξιώσεων, για μεταγενέστερα χρονικά διαστήματα κατά τα ειδικότερα οριζόμενα σε αυτές και με τις εκεί προβλεπόμενες εξαιρέσεις. Βλ. και τις ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 766292/2020 (Β' 5255/ 28.11.2020), Δ1α/ΓΠ.οικ.78363/2020 (Β'5350/5.12.2020), Δ1α/ΓΠ.οικ.80189/2020 (Β' 5486/12.12.2020), Δ1α/ΓΠ.οικ.80588/2020 (Β'5509/15.12.2020), Δ1α/ΓΠ.οικ.2/2020 (Β'1/2.1.2021), Δ1α/ΓΠ.οικ.1293/2021(Β'30/8.1.2021), Δ1α/ΓΠ.οικ.3060/2021 (Β'89/16.1.2021), οι οποίες αφορούν τα χρονικά διαστήματα 7.11.2020 έως 30.11.2020, από 30.11.2020 έως 7.12.2020, από 7.12.2020 έως 14.12.2020, από 13.12.2020 έως 7.1.2021, από 3.1.2021 έως 11.1.2021, από 11.1.2021 έως 18.1.2021 και από 18.1.2021 έως 25.1.2021, αντιστοίχως.

⁷ Οι διατάξεις που αναφέρονται στη συνέχεια αφορούν στο επίπεδο πολύ αυξημένου κινδύνου, καθώς σε αυτό περιλαμβάνονται και τα Δικαστήρια που εδρεύουν στην Περιφέρεια Αττικής.

1Α'(...)

1Β. Τα έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας ανά πεδίο δραστηριότητας και επίπεδο επιδημιολογικής επιβάρυνσης διαμορφώνονται ως εξής: (...)

Πεδία Δραστηριότητας

1. (...)

4. Δικαστήρια, εισαγγελίες, στρατιωτικά δικαστήρια. Έμμισθα, άμισθα υποθηκοφυλακεία, πάσης φύσεως κτηματολογικά γραφεία και υποκαταστήματα του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο» (...)

α) Αναστέλλονται προσωρινά:

αα. Οι εργασίες των δικαστικών σχηματισμών του Συμβουλίου της Επικρατείας ΣΤΕ και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων,

αβ) οι νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και άλλων ενεργειών ενώπιον των υπηρεσιών τους, καθώς επίσης και της παραγραφής των συναφών αξιώσεων,

αγ) (...).

α). Αναστέλλονται προσωρινά

αα) οι δίκες ενώπιον των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων

αβ) οι νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και άλλων ενεργειών ενώπιον των υπηρεσιών των δικαστηρίων και των εισαγγελιών, καθώς και η παραγραφή των συναφών αξιώσεων,

αγ) (...)

Επιτρέπονται οι συναλλαγές καθώς και ο έλεγχος αρχείων αποκλειστικά σε επείγουσες περιπτώσεις κατόπιν ραντεβού σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους που προβλέπονται σε απόφαση του προϊσταμένου του καθ' ύλην αρμοδίου υποθηκοφυλακείου, κτηματολογικού γραφείου και υποκαταστήματος του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο» (...)

Αναστέλλονται:

Κάθε προθεσμία σχετική με τη μεταγραφή, εγγραφή καταχώριση αιτήσεων και πράξεων ή τη λήψη πιστοποιητικών και αντιγράφων και

β) η παραγραφή κάθε αξίωσης

(...)

Άρθρο 14

Ισχύς - Ειδικές και καταργούμενες διατάξεις

1. Η παρούσα ισχύει από τη Δευτέρα, 29 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 5 Απριλίου 2021 και ώρα 6.00 με την επιφύλαξη των περιοχών της περ. (α) της παρ. 1Α του άρθρου 1, για τις οποίες η παρούσα ισχύει από το Σάββατο, 27 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00.

2. (...)».

β) Η ΚΥΑ Δ1α/Γ.Π.οικ.20651/2021 «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από τη Δευτέρα, 5 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 12 Απριλίου 2021 και ώρα 6:0» (Β'1308/03.04.2021),⁸ με το άρθρο 1 περιπτ. 1Β της οποίας ορίσθηκε μεταξύ άλλων:

«1. (...)»

1Β. Τα έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας ανά πεδίο δραστηριότητας και επίπεδο επιδημιολογικής επιβάρυνσης διαμορφώνονται ως εξής: (...)»

Πεδία Δραστηριότητας

1. (...)»

2. Δικαστήρια, εισαγγελίες, στρατιωτικά δικαστήρια. Έμμισθα, άμισθα υποθηκοφυλακεία, πάσης φύσεως κτηματολογικά γραφεία και υποκαταστήματα του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο»

(...)»

1. α) Αναστέλλονται προσωρινά:

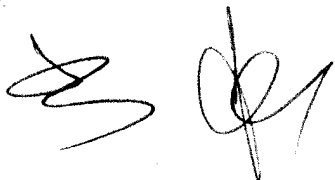
αα) Οι εργασίες των δικαστικών σχηματισμών του Συμβουλίου της Επικρατείας ΣΤΕ και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων,

αβ) οι νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και άλλων ενεργειών ενώπιον των υπηρεσιών τους, καθώς επίσης και της παραγραφής των συναφών αξιώσεων,

β) (...)».

3. α). Αναστέλλονται προσωρινά

⁸ Κοινή απόφαση των Υπουργών, Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Προστασίας του Πολίτη, Εθνικής Άμυνας, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Δικαιοσύνης, Εσωτερικών, Μετανάστευσης και Ασύλου, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Υποδομών και Μεταφορών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και του Υφυπουργού στον Πρωθυπουργό.

α) οι δίκες ενώπιον των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων

β) εξαιρούνται από την εφαρμογή της περ. α): (...)»⁹

10. Ακολούθως, με το άρθρο 83 του ν.4790/2021 «Κατεπείγουσες ρυθμίσεις για την προστασία της δημόσιας υγείας από τις συνεχιζόμενες συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19, την ανάπτυξη, την κοινωνική προστασία και την επαναλειτουργία των δικαστηρίων και άλλα ζητήματα» (Α' 48/31.03.2021),¹⁰ ορίσθηκε, μεταξύ άλλων:

«Διατάξεις για την επαναλειτουργία των πολιτικών δικαστηρίων και της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης

1. α) Το χρονικό διάστημα από τις 7.11.2020 έως και την ημερομηνία λήξης της επιβολής του μέτρου της προσωρινής αναστολής της λειτουργίας των δικαστηρίων και των εισαγγελιών της χώρας, δυνάμει της κοινής υπουργικής απόφασης του άρθρου 11 της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 55), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4682/2020 (Α' 76), δεν υπολογίζεται στις νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες για τη διενέργεια διαδικαστικών και εξώδικων πράξεων, καθώς και άλλων ενεργειών ενώπιον των δικαστηρίων, συμβολαιογράφων ως υπαλλήλων του πλειστηριασμού, υποθηκοφυλακείων, κτηματολογικών γραφείων και άλλων τρίτων προσώπων, καθώς και στις προθεσμίες παραγραφής των συναφών αξιώσεων. Μετά τη λήξη του χρονικού διαστήματος του πρώτου εδαφίου, οι προθεσμίες αυτές τρέχουν για όσο χρονικό διάστημα υπολείπεται για να συμπληρωθεί η αντίστοιχη προβλεπόμενη από τον νόμο προθεσμία. Οι προθεσμίες που ανεστάλησαν κατά τα προηγούμενα εδάφια, δεν συμπληρώνονται, εάν δεν παρέλθουν επιπλέον δέκα (10) ημέρες από την προβλεπόμενη λήξη τους.

β) Τα χρονικά διαστήματα ολικής αναστολής λειτουργίας κατά τόπους δικαστικών σχηματισμών, δυνάμει των κοινών υπουργικών αποφάσεων που εκδόθηκαν για τη λήψη έκτακτων μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας από

⁹ Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 1 της απόφασης αυτής:

« Άρθρο 14

1. Η παρούσα ισχύει από τη Δευτέρα, 5 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 12 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00, με την επιφύλαξη (...) Ειδικώς το σημείο 4 του πίνακα της παρ. 1B του άρθρου 1 τίθεται σε ισχύ σε κάθε περίπτωση την Τρίτη, 6 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00 και μέχρι τότε διατηρείται σε ισχύ το σημείο 4 του πίνακα της παρ. 1B του άρθρου 1 της υπό στοιχεία Δ1α/Γ.Π.οικ.18877/26.3.2021 (Β' 1194) κοινής υπουργικής απόφασης. (...)»

¹⁰ Με τον νόμο αυτό προβλέφθηκαν ρυθμίσεις για την εκδίκαση των υποθέσεων κατά το χρονικό διάστημα από 1.4.2021 έως 31.5.2021.,

τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID - 19 και αφορούν το χρονικό διάστημα από τις 16.10.2020 έως και την ημερομηνία λήξης της επιβολής του μέτρου της προσωρινής αναστολής της λειτουργίας των δικαστηρίων και των εισαγγελιών της χώρας, δεν υπολογίζονται στις προθεσμίες των άρθρων 215, 237 και 238 ΚΠολΔ, καθώς και στις προθεσμίες που ορίζονται στις διατάξεις του ν. 2915/2001 (Α' 109), όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4055/2012 (Α' 51).

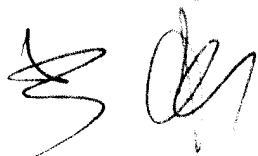
γ) Τα χρονικά διαστήματα τυχόν ολικής αναστολής λειτουργίας κατά τόπους δικαστικών σχηματισμών, δυνάμει των αντίστοιχων κοινών υπουργικών αποφάσεων που εκδόθηκαν για τη λήψη έκτακτων μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 και αφορούν το χρονικό διάστημα από την 1η.12.2020 έως και την ημερομηνία λήξης της επιβολής του μέτρου της προσωρινής αναστολής της λειτουργίας των δικαστηρίων και των εισαγγελιών της Χώρας, δεν υπολογίζονται στις προθεσμίες που προβλέπονται στα άρθρα 4ΣΤ, 4Η, 4Θ, 4Ι, 4ΙΑ, 4ΙΒ και 4ΙΣΤ του ν. 3869/2010 (Α' 130).

δ) Το χρονικό διάστημα από την 1η.12.2020 έως την ημερομηνία λήξης της επιβολής του μέτρου της προσωρινής αναστολής της λειτουργίας των δικαστηρίων και των εισαγγελιών της Χώρας, υπολογίζεται στις προθεσμίες που προβλέπονται στο άρθρο 4Δ του ν. 3869/2010, όπως παρατάθηκαν με το άρθρο 62 του ν. 4765/2021 (Α' 6), όπου υπήρξαν ενδιάμεσα χρονικά διαστήματα αναστολής προθεσμιών και ολικής αναστολής λειτουργίας κατά τόπους δικαστικών σχηματισμών (...)

ε) Το χρονικό διάστημα από τις 18.1.2021 έως την ημερομηνία επαναλειτουργίας των δικαστηρίων και εισαγγελιών της χώρας υπολογίζεται στις νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες που προβλέπονται στα άρθρα 68 επ. του ν. 4307/2014 (Α' 246), κατά το οποίο επιτρέπονται και οι οριζόμενες στα άρθρα 68 επ. του ν. 4307/2014 διαδικαστικές πράξεις και ενέργειες, με την εξαίρεση τυχόν ενδιάμεσων χρονικών διαστημάτων κατά τόπους ολικής αναστολής (...),

2. (...)

14. Για το χρονικό διάστημα από τις 7.11.2020 έως και την ημερομηνία λήξης της επιβολής του μέτρου της προσωρινής αναστολής της λειτουργίας των δικαστηρίων της χώρας δεν τρέχουν τόκοι επιδικίας.

11. Περαιτέρω, στο άρθρο 25 του ν. 4792/2021 (Α' 54/9.4.2021), υπό τον τίτλο «Ερμηνευτική διάταξη για την επανέναρξη των νόμιμων και δικαστικών προθεσμιών», ορίστηκε:

«Κατά την αληθή έννοια του άρθρου 83 του ν. 4790/2021 (Α' 48), ως ημερομηνία λήξης της επιβολής του μέτρου της προσωρινής αναστολής της λειτουργίας των πολιτικών δικαστηρίων της χώρας για τον υπολογισμό των νόμιμων και δικαστικών προθεσμιών, λογίζεται η ημερομηνία άρσης της αναστολής των προθεσμιών, η οποία επήλθε με τη λήξη ισχύος της υπό στοιχεία Δ1α/Γ.Π.οικ.18877/26.3.2021 κοινής απόφασης (...) «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από τη Δευτέρα 29 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 5 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00» (Β' 1194), ήτοι η 6η.4.2021.»

12. Κατ'εξουσιοδότηση, μεταξύ άλλων, των ως άνω διατάξεων του άρθρου 11 της ΠΝΠ με ημερομηνία 11.3.2020 και του άρθρου πρώτου της ΠΝΠ με ημερομηνία 25.2.2020, εκδόθηκαν:

α) Η ΚΥΑ Δ1α/Γ.Π.οικ.22439/9.4.2021 (Β' 1441/10.4.2021) «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από τη Δευτέρα, 12 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 19 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00» (Β' 1441/10.04.2021), με το άρθρο 1 περιπτ. 1Β της οποίας ορίσθηκε:

«1. (...)

1Β. Τα έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας ανά πεδίο δραστηριότητας και επίπεδο επιδημιολογικής επιβάρυνσης διαμορφώνονται ως εξής: (...)

Πεδία Δραστηριότητας

1.(...)

4. Δικαστήρια, εισαγγελίες, στρατιωτικά δικαστήρια. Έμμισθα, άμισθα υποθηκοφυλακεία, πάσης φύσεως κτηματολογικά γραφεία και υποκαταστήματα του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο» (...)

1. α) Αναστέλλονται προσωρινά:

αα). Οι εργασίες των δικαστικών σχηματισμών του Συμβουλίου της Επικρατείας ΣΤΕ και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων,

αβ) οι νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και άλλων ενεργειών ενώπιον των υπηρεσιών τους, καθώς επίσης και της παραγραφής των συναφών αξιώσεων,

β) (...).

α) Αναστέλλονται προσωρινά οι δίκες ενώπιον των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων.

β) εξαιρούνται από την εφαρμογή της περ. α): (...)

Επιτρέπονται οι συναλλαγές στα υποθηκοφυλακεία στα κτηματολογικά γραφεία και υποκαταστήματα του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο» και στα Κτηματολογικά Γραφεία Θεσσαλονίκης Κω, Λέρου Ρόδου. Ειδικότερα ο έλεγχος αρχείων γίνεται κατόπιν ραντεβού σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους που προβλέπονται σε απόφαση του προϊστάμενου (...).¹¹

β) Η ΚΥΑ Δ1α/Γ.Π.οικ.24489/16.4.2021 «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από τη Δευτέρα, 19 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Μ. Δευτέρα, 26 Απριλίου 2021 και ώρα 6:0» (Β' 1558/17.4.2021), με το σημείο 4 του πίνακα της παραγράφου 1Β του άρθρου 1 της οποίας ελήφθησαν μέτρα ανάλογα με εκείνα του αντίστοιχου σημείου της προαναφερθείσας ΚΥΑ Δ1α/Γ.Π.οικ.22439/9.4.2021, σε σχέση με την λειτουργία των Δικαστηρίων και Εισαγγελιών, την αναστολή των σχετικών προθεσμιών και την αναστολή της παραγραφής των συναφών αξιώσεων.

III. Ερμηνεία διατάξεων

13. Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα:

14 Σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ.1195/1942, απαιτήσεις από ασφαλίσεις ζωής (ασφαλίσματα ζωής) κατά ημεδαπών ασφαλιστικών επιχειρήσεων ή κατά

¹¹ Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 1 της απόφασης αυτής:

«Άρθρο 14. Ισχύς - Ειδικές και καταργούμενες διατάξεις

1. Η παρούσα ισχύει από τη Δευτέρα, 12 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 19 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00, με την επιφύλαξη: (α) (...) (β) του σημείου 4 του πίνακα της παρ. 1Β του άρθρου 1 το οποίο τίθεται σε ισχύ σε κάθε περίπτωση την Τρίτη, 13 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00. Μέχρι τότε διατηρείται σε ισχύ το σημείο 4 του πίνακα της παρ. 1Β του άρθρου 1 της υπό στοιχεία Δ1α/Γ.Π.οικ.20651/2.4.2021 (Β' 1308) κοινής υπουργικής απόφασης (...).

αλλοδαπών που λειτουργούν στην Ελλάδα, εφόσον πηγάζουν από σύμβαση ασφαλείας, η οποία συνάφθηκε, μεταφέρθηκε ή είναι καταβλητέα στην Ελλάδα, περιέρχονται οριστικά στο Ελληνικό Δημόσιο μετά την παραγραφή τους που αρχίζει από το τέλος του έτους εντός του οποίου γεννήθηκε το προς καταβολή του ασφαλισματος δικαίωμα (άρθρο 5 παρ. 1), οι προαναφερόμενες δε ασφαλιστικές εταιρείες υποχρεούνται, εντός του μηνός Απριλίου κάθε οικονομικού έτους, να υποβάλουν στις κατά τόπον αρμόδιες ΔΟΥ δήλωση για τα χρηματικά ποσά ασφαλισμάτων ζωής τα οποία παραγράφηκαν εντός του προηγούμενου οικονομικού έτους και τα οποία περιέρχονται στο Δημόσιο, αποδίδοντας και τα σχετικά ποσά (άρθρο 8).

15. Εξάλλου, μετά την θέση σε ισχύ του ν.2496/1997 περί ασφαλιστικών συμβάσεων, για τις απαιτήσεις του ασφαλισμένου και του ασφαλιστή οι οποίες ιδρύονται από την ασφαλιστική σύμβαση ζωής ισχύει η προβλεπόμενη στο άρθρο 10 του νόμου αυτού πενταετής παραγραφή που εφαρμόζεται στις συμβάσεις ασφάλισης προσώπων (ΑΠ 86/2019, ΝΣΚ 103/2014).

16. Με σκοπό την αντιμετώπιση της ανάγκης περιορισμού της διασποράς του νέου κορωνοϊού Covid-19, ελήφθησαν νομοθετικά μέτρα κατεπείγοντος χαρακτήρα, με τα οποία επιβλήθηκαν διάφοροι περιορισμοί σε πολλές δραστηριότητες και λειτουργίες, ανάλογα με το επίπεδο επικινδυνότητας, ανά χρονικά διαστήματα ή/και ανά περιφερειακή ενότητα ή περιοχή της χώρας.

17. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση επί του άρθρου δεύτερου του ν.4682/2020, με το οποίο κυρώθηκε το άρθρο 11 της ΠΝΠ με ημερομηνία 11.3.2020, με το εν λόγω άρθρο 11 παρασχέθηκε εξουσιοδότηση στους Υπουργούς Υγείας και Δικαιοσύνης, μετά από γνώμη της Εθνικής Επιτροπής προστασίας της Δημόσιας Υγείας έναντι του κορωνοϊού COVID-19, να επιβάλλουν, με κοινή τους απόφαση, το μέτρο της προσωρινής, μερικής ή ολικής, αναστολής της λειτουργίας των Δικαστηρίων και των Εισαγγελιών της χώρας, καθώς και να ορίζουν και κάθε συναφή και αναγκαία πρόβλεψη για τα ζητήματα αναστολής ή παρέκτασης δικονομικών προθεσμιών, αναστολής ή παράτασης παραγραφών, αναστολής διαδικασιών αναγκαστικής εκτέλεσης, διενέργειας πλειστηριασμών, παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, και για όλα τα λοιπά ζητήματα που αφορούν στο καθεστώς προσωρινής,

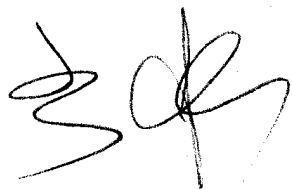
μερικής ή ολικής, αναστολής λειτουργίας των Δικαστηρίων και των Εισαγγελιών της χώρας.

18. Κατ' εξουσιοδότηση του παραπάνω άρθρου 11 παρ. 2, με τις ΚΥΑ με αριθμούς Δ1αΓ.Π./17734/12.3.2020 και Δ1α/ΓΠ.οικ.18176/15.3.2020, για προληπτικούς λόγους δημόσιας υγείας, επιβλήθηκε το μέτρο της προσωρινής αναστολής λειτουργίας των Δικαστηρίων και Εισαγγελιών στο σύνολο της Επικράτειας, με τις εκεί προβλεπόμενες εξαιρέσεις, της αναστολής των νομίμων και δικαστικών προθεσμιών για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και άλλων ενεργειών ενώπιον των υπηρεσιών τους, καθώς επίσης και της αναστολής της παραγραφής των συναφών αξιώσεων, με ρητή διάταξη αναφορικά με τα επιμέρους δικαστήρια.¹² Μετά την έκδοση των παραπάνω αποφάσεων, ακολούθησε σειρά άλλων ΚΥΑ, σύμφωνα με όσα αναλυτικά εκτίθενται παραπάνω στην ενότητα II. (Νομικό Μέρος), με τις οποίες προβλέφθηκαν ανάλογου περιεχομένου ρυθμίσεις για τη λειτουργία των Δικαστηρίων με ισχύ έως τις 31.5.2020.

19. Περαιτέρω, με την ΚΥΑ με αριθμό Δ1α/ΓΠ.οικ.19738/19.3.2020, για το χρονικό διάστημα από 20.3.2020 έως και 2.4.2020, επιβλήθηκε το μέτρο της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας των έμμισθων, άμισθων υποθηκοφυλακείων, των κτηματολογικών γραφείων Ρόδου, Κω - Λέρου, των κτηματολογικών γραφείων Πειραιά, Θεσσαλονίκης, καθώς και των κτηματολογικών γραφείων και υποκαταστημάτων του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο», στο σύνολο της Επικράτειας. Ειδικότερα, ανεστάλησαν οι κάθε είδους συναλλαγές, ο έλεγχος των αρχείων, κάθε προθεσμία σχετική με τη μεταγραφή, εγγραφή, καταχώριση αιτήσεων και πράξεων ή τη λήψη πιστοποιητικών και αντιγράφων, καθώς και η παραγραφή κάθε συναφούς αξίωσης, ενώ από την αναστολή αυτή εξαιρέθηκαν οι διοικητικές λειτουργίες των παραπάνω φορέων, σύμφωνα με όσα ειδικότερα ορίστηκαν στην εν λόγω ΚΥΑ.

20. Με το άρθρο 74 του ν.4690/2020, ο οποίος δημοσιεύθηκε στις 30.5.2020, εισήχθησαν διατάξεις για την επαναλειτουργία των πολιτικών Δικαστηρίων,

¹² Αναφορικά με το ΣΤΕ και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, (άρθρο πρώτο παρ. 1 περιπτ. β), αναφορικά με το Ελεγκτικό Συνέδριο (άρθρο δεύτερο παρ. 1 περιπτ. β), αναφορικά με τα πολιτικά και ποινικά δικαστήρια και τις εισαγγελίες (άρθρο τρίτο παρ. 1 περιπτ. β).

ορίσθηκε ρητά ότι το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ίσχυσε το μέτρο της προσωρινής αναστολής της λειτουργίας των Δικαστηρίων και των Εισαγγελιών της Χώρας, δεν υπολογίζεται στις νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες για τη διενέργεια διαδικαστικών και εξώδικων πράξεων, καθώς και άλλων ενεργειών ενώπιον των Δικαστηρίων, συμβολαιογράφων ως υπαλλήλων του πλειστηριασμού, υποθηκοφυλακείων, κτηματολογικών γραφείων και άλλων τρίτων προσώπων και ότι μετά τη λήξη της παραπάνω αναστολής οι προθεσμίες αυτές τρέχουν για όσο χρονικό διάστημα υπολείπεται για να συμπληρωθεί η αντίστοιχη προβλεπόμενη από τον νόμο προθεσμία. Με τον ν.4722/2020 που ακολούθησε, προβλέφθηκε η λειτουργία των Δικαστηρίων από 16.9.2020 και ρυθμίστηκαν ειδικά δικονομικά ζητήματα και εν γένει ζητήματα λειτουργίας τους (κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στα άρθρα 71 έως 73 αυτού).

21. Επειδή κατέστη αναγκαία η συνέχιση λήψης ανάλογων μέτρων, με βάση τις ήδη αναφερθείσες εξουσιοδοτικές διατάξεις εκδόθηκε σειρά κοινών υπουργικών αποφάσεων¹³ με τις οποίες επιβλήθηκε εκ νέου μερική αναστολή λειτουργίας των Δικαστηρίων στο σύνολο της Επικράτειας ή/και κατά επίπεδο επιδημιολογικής επιβάρυνσης (αυξημένου κινδύνου και πολύ αυξημένου κινδύνου), για τα ειδικότερα αναφερόμενα σε αυτές χρονικά διαστήματα και με τις εκεί προβλεπόμενες εξαιρέσεις, με παράλληλη ρητή πρόβλεψη για αναστολή των νομίμων και δικαστικών προθεσμιών για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και άλλων ενεργειών ενώπιον των υπηρεσιών τους, καθώς επίσης και για αναστολή της παραγραφής των συναφών αξιώσεων. Ανάλογες ρυθμίσεις προβλέφθηκαν σε σχέση με λειτουργία των έμμισθων, άμισθων υποθηκοφυλακείων, των κτηματολογικών γραφείων και υποκαταστημάτων του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο», η οποία, σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους των επιμέρους κοινών υπουργικών αποφάσεων, είτε ανεστάλη προσωρινά, είτε επιτράπη η διενέργεια συναλλαγών και ελέγχου αρχείων αποκλειστικά σε επείγουσες περιπτώσεις κατόπιν ραντεβού,¹⁴ επίσης

¹³ Βλ. παραπάνω ενότητα II., υποσημείωση 6 και παραγράφους 9 έως 11.

¹⁴ Ειδική ρύθμιση περιλήφθηκε σε σχέση με τη λειτουργία σε περιπτώσεις επείγοντος και κατόπιν ραντεβού, κτηματολογικών γραφείων και υποκαταστημάτων του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο» στα οποία παρέχεται ηλεκτρονική υπηρεσία αίτησης έκδοσης και λήψης πιστοποιητικών.

με παράλληλη ρητή πρόβλεψη περί αναστολής, αφενός, κάθε προθεσμίας σχετικής με τη μεταγραφή, εγγραφή καταχώριση αιτήσεων και πράξεων ή τη λήψη πιστοποιητικών και αντιγράφων, και αφετέρου, περί αναστολής της παραγραφής κάθε αξίωσης.

22. Με τον ν.4790/2021 που δημοσιεύθηκε στις 31.03.2021, προβλέφθηκαν ρυθμίσεις για την εκδίκαση των υποθέσεων κατά το χρονικό διάστημα από 1.4.2021 έως 31.5.2021. Παράλληλα, σύμφωνα με το άρθρο 83 παρ. 1 περιπτ. α) του νόμου αυτού και την σχετική με το άρθρο αυτό ερμηνευτική δήλωση του άρθρου 25 του ν. 4792/2021 σχετικά με την επανέναρξη των νόμιμων και δικαστικών προθεσμιών, το χρονικό διάστημα από τις 7.11.2020 έως και την ημερομηνία άρσης της αναστολής των προθεσμιών, η οποία επήλθε με τη λήξη ισχύος της προαναφερθείσας ΚΥΑ Δ1α/Γ.Π.οικ.18877/26.3.2021, δεν υπολογίζεται στις νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες για τη διενέργεια διαδικαστικών και εξώδικων πράξεων, καθώς και άλλων ενεργειών ενώπιον των Δικαστηρίων, συμβολαιογράφων ως υπαλλήλων του πλειστηριασμού, υποθηκοφυλακείων, κτηματολογικών γραφείων και άλλων τρίτων προσώπων, καθώς και στις προθεσμίες παραγραφής των συναφών αξιώσεων.

23. Κατά την περίπτωση α) της παραγράφου 1 του προαναφερόμενου άρθρου 83 του ν. 4790/2021, μετά τη λήξη του παραπάνω χρονικού διαστήματος, οι προθεσμίες αυτές τρέχουν για όσο χρονικό διάστημα υπολείπεται για να συμπληρωθεί η αντίστοιχη προβλεπόμενη από τον νόμο προθεσμία, ενώ οι προθεσμίες που ανεστάλησαν δεν συμπληρώνονται, εάν δεν παρέλθουν επιπλέον δέκα (10) ημέρες από την προβλεπόμενη λήξη τους. Περαιτέρω, στις διατάξεις των περιπτώσεων β) και γ) του ιδίου άρθρου περιέχονται ρυθμίσεις σχετικά με τον μη συνυπολογισμό ειδικότερων χρονικών διαστημάτων ολικής αναστολής λειτουργίας κατά τόπους δικαστικών σχηματισμών, σε προθεσμίες οι οποίες καθορίζονται, i) σε συγκεκριμένες διατάξεις του ΚΠολΔ οι οποίες αφορούν τον τρόπο άσκησης αγωγής, την προθεσμία κατάθεσης προτάσεων, αντικρούσεων κλπ. (άρθρα 215 και 237), την κατάθεση παρεμβάσεων, προσεπικλήσεων κλπ. (άρθρο 238), και ii) σε συγκεκριμένες διατάξεις του ν.3869/2010 που αφορά στη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, αντιστοίχως. Στις περιπτώσεις δ) και ε) της ίδιας παραγράφου

προβλέπεται συνυπολογισμός ορισμένων διαστημάτων, κατά τα ειδικότερα εκεί οριζόμενα, στις νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες οι οποίες καθορίζονται στα άρθρα 68 επ. του ν. 4307/2014 αναφορικά με την υποβολή αίτησης υπαγωγής στην έκτακτη διαδικασία ειδικής διαχείρισης ή του άρθρου 14α του ν.3429/2005 το οποίο αφορά την υποβολή αίτησης στο αρμόδιο Εφετείο για θέση σε ειδική εκκαθάριση δημόσιων επιχειρήσεων.

24. Από τα παραπάνω περί αναστολής της λειτουργίας των Δικαστηρίων συνάγεται ότι η αναστολή αυτή, όπως εκάστοτε προβλέφθηκε, συνοδεύτηκε από πρόβλεψη για αναστολή των νομίμων και δικαστικών προθεσμιών για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και άλλων ενεργειών ενώπιον των υπηρεσιών των Δικαστηρίων και περί αναστολής της παραγραφής των συναφών αξιώσεων. Από την γραμματική και συστηματική ερμηνεία τους, και, ιδίως, από τον ρητό χαρακτηρισμό των αξιώσεων ως προς τις οποίες προβλέφθηκε η εν λόγω αναστολή της παραγραφής, ως συναφών προς τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και άλλων ενεργειών ενώπιον των υπηρεσιών των Δικαστηρίων, συνάγεται επίσης ότι η αναστολή αυτή συναρτάται, κατ' αρχάς, με την διασφάλιση της μη απώλειας προθεσμιών αναφορικά με τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων και προπαρασκευαστικών ενεργειών ενώπιον τους στο πλαίσιο ήδη εκκρεμών υποθέσεων, αναφορικά με την άσκηση ενδίκων μέσων, αλλά και με τη μη παραγραφή εν επιδικία των σχετικών αξιώσεων ενώπιον των πολιτικών Δικαστηρίων και την μη επιβάρυνση με τόκους επιδικίας κατά τα σχετικά χρονικά διαστήματα¹⁵. Επιπλέον συναρτάται, προδήλως, με την διασφάλιση της δυνατότητας άσκησης το πρώτον ενδίκου βοηθήματος για την υποβολή σε δικαστική κρίση αμφισβητούμενων αξιώσεων ή δικαιωμάτων, η οποία εμποδίστηκε λόγω της σχετικής αναστολής της λειτουργίας των υπηρεσιών των δικαστηρίων.

25. Υπό το φως των παραπάνω, την αυτή έννοια έχουν και οι διατάξεις των άρθρων 74 παρ. 1 και 83 παρ. 1 των ν.4690/2020 και 4790/2021, αντίστοιχα, στις οποίες προβλέπεται ο μη συνυπολογισμός των χρονικών διαστημάτων κατά τα οποία ίσχυσε το μέτρο της προσωρινής αναστολής της λειτουργίας των δικαστηρίων, στις νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες για τη διενέργεια

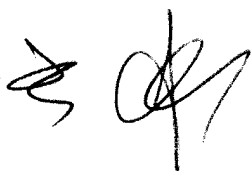
¹⁵ Βλ. άρθρο 74 παρ. 15 του ν.4690/2020, άρθρο 72 παρ. 6 του ν.4722/2020 και άρθρο 83 παρ. 15 του ν. 4790/2021.

διαδικαστικών και εξώδικων πράξεων, καθώς και άλλων ενεργειών ενώπιον των Δικαστηρίων,¹⁶ συμβολαιογράφων ως υπαλλήλων του πλειστηριασμού, υποθηκοφυλακείων, κτηματολογικών γραφείων και άλλων τρίτων προσώπων, καθώς και στις προθεσμίες παραγραφής των συναφών με αυτές αξιώσεων. Όπως δε ήδη αναφέρθηκε, οι προβλεπόμενες στις περιπτώσεις β) και γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 83 του ν. 4790/2021 προθεσμίες, στις οποίες δεν συνυπολογίζονται ειδικότερα χρονικά διαστήματα αναστολής λειτουργίας κατά τόπους δικαστικών σχηματισμών, αφορούν σε νόμιμες ή δικαστικές προθεσμίες που καθορίζονται είτε σε διατάξεις του ΚΠολΔ είτε σε διατάξεις νόμων οι οποίες αφορούν σε άσκηση ενδίκων βοηθημάτων, καθώς και περαιτέρω διαδικαστικών ή προπαρασκευαστικών δικαστικών ή εξώδικων ενεργειών οι οποίες συναρτώνται με την άσκηση ή την δικαστική εξέλιξη των σχετικών ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων.¹⁷

26. Κατά συνέπεια εφόσον, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, οι παραπάνω διατάξεις συναρτώνται με την αναστολή λειτουργίας των Δικαστηρίων και των υπηρεσιών τους και με την αναστολή παραγραφής των αξιώσεων για τις οποίες τίθεται ζήτημα ενεργειών, δικαστικών ή εξώδικων, ενώπιον αυτών, δεν στοιχειοθετείται, με βάση τις εδώ εξεταζόμενες διατάξεις, περίπτωση δικαιοστασίου καθολικής εφαρμογής σε σχέση με τις αξιώσεις εν γένει και, ειδικότερα, σε σχέση με τις προθεσμίες παραγραφής τους. Αντίθετη ερμηνευτική προσέγγιση των διατάξεων αυτών και επέκταση της προβλεπόμενης σε αυτές αναστολής παραγραφής σε οποιασδήποτε αξίωση, για την οποία δεν υπάρχει σύνδεση με την αναστολή λειτουργίας των Δικαστηρίων, παρίσταται αντίθετη με το γράμμα και το πνεύμα τους. Εξάλλου, εάν ο νομοθέτης ήθελε τούτο θα είχε εκφραστεί με πανηγυρικό και σαφή

¹⁶ Σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης του άρθρου 83 του ν. 4790/2021 (άρθρο 76 του σχεδίου νόμου) στόχος της ρύθμισης ήταν «η επαναλειτουργία των πολιτικών δικαστηρίων κατά τρόπο ώστε να μην υφίσταται συνωστισμός στα δικαστήρια και στις γραμματείες αυτών και να αποφεύγονται οι δυσμενείς επιπτώσεις τη δημόσια υγεία εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού Covid-19». Ανάλογη είναι η αιτιολόγηση και σε σχέση με τον τρόπο επαναλειτουργίας των λοιπών Δικαστηρίων (άρθρα 82 και 84 του ίδιου νόμου).

¹⁷ Αντίθετη θεώρηση δεν θα μπορούσε να βρει έρεισμα σε οποιαδήποτε σκέψη της Γνωμοδότησης του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου με αριθμό 11/2020, ενόψει του ότι η Γνωμοδότηση αυτή πραγματεύτηκε ζήτημα επίσης συναρτώμενο με τις συνέπειες παρέλευσης της προθεσμίας για την τελεσιδικία απόφασης περί προσημείωσης, προκειμένου να τραπεί αυτή σε υποθήκη.

τρόπο, ενόψει και των σημαντικότερων συνεπειών οι οποίες θα επέρχονταν σε τέτοια περίπτωση, και όχι στο πλαίσιο ρύθμισης των ζητημάτων που γεννώνται από την αναστολή λειτουργίας των Δικαστηρίων και των υπηρεσιών τους. Τα ίδια ισχύουν και σε σχέση με τις ρυθμίσεις που αφορούν τις νόμιμες και δικαστικές προθεσμίες για τη διενέργεια δικαστικών και εξωδίκων πράξεων ενώπιον υποθηκοφυλακείων, κτηματολογικών γραφείων κλπ. και την αναστολή παραγραφής των συναφών με τις διαδικασίες αυτές αξιώσεων έναντι τρίτων προσώπων.

27. Από όσα αναφέρθηκαν συνάγεται, επίσης, ότι από τις παραπάνω διατάξεις περί αναστολής νομίμων και δικαστικών προθεσμιών δεν απορρέει αναστολή, γενικώς, των κάθε είδους διαδικασιών και προθεσμιών. Άλλωστε, σε περιπτώσεις που λόγω της πανδημίας κρίθηκε αναγκαία η αναστολή ή παράταση προθεσμιών οι οποίες τίθενται είτε στο νόμο, είτε με άλλο τρόπο (και δυνάμει ιδιωτικών συμβάσεων) και αφορούν στην εκπλήρωση υποχρεώσεων ή άσκηση δικαιωμάτων, αυτό έγινε με ρητή σχετική ρύθμιση [ενδεικτικώς αναφέρεται εδώ, η με αριθμό Α.1049 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της ΑΑΔΕ «Παράταση των προθεσμιών της παρ. 4 του άρθρου έκτου της από 30.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α'75) ως προς την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής και αιτήματος αναστολής καθώς και την εξέταση της ενδικοφανούς προσφυγής του άρθρου 63 ν.4174/2013» (Β' 996/24.3.2020), το άρθρο ένατο της ΚΥΑ1200/2020 «Παράταση και αναστολή είσπραξης βεβαιωμένων στις Δ.Ο.Υ./Ελεγκτικά Κέντρα οφειλών για τις οποίες είχε χορηγηθεί παράταση προθεσμιών καταβολής και αναστολή είσπραξης στο πλαίσιο των μέτρων για την αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών της εμφάνισης του κορωνοϊού COVID-19» (Β' 3612/31.8.2020), καθώς και οι κοινώς γνωστές ρυθμίσεις περί μείωσης των οφειλομένων στο πλαίσιο συμβάσεων μίσθωσης μισθωμάτων, περί παράτασης προθεσμιών εξόφλησης επιταγών].

28. Ενόψει τούτων, οι εν λόγω ρυθμίσεις περί αναστολής δεν ασκούν επιρροή στην διαδικασία η οποία καθορίζεται στο άρθρο 8 παρ. 1 του ν.δ.1195/1942, ενώ, περαιτέρω, δεν προκύπτει, ούτε δίδεται, ότι έχει επιβληθεί αναστολή της διαδικασίας αυτής και της υποχρέωσης η οποία απορρέει από αυτήν για υποβολή δήλωσης σε σχέση με τα ασφαλίσματα ζωής, τα οποία καθορίζονται δυνάμει της σχετικής συμφωνίας των μερών στο πλαίσιο της σχετικής

ασφαλιστικής σύμβασης, και η είσπραξη των οποίων δεν επιδιώχθηκε ενώπιον της οικείας ασφαλιστικής εταιρείας από τις 31.12.2015 έως τις 31.12.2020. Εξάλλου, δεν προκύπτει ούτε δίδεται, ότι μέχρι τις 31.12.2020 είχε επιβληθεί αναστολή λειτουργίας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων ή ότι δεν ήταν δυνατή η καταβολή των παραπάνω ποσών στους δικαιούχους με κανέναν από τους προβλεπόμενους τρόπους.

29. Επιπροσθέτως, σε σχέση με την παραπάνω διαδικασία και προθεσμία δεν θα μπορούσε να ασκήσει επιρροή, περίπτωση (η οποία δεν προβάλλεται, άλλωστε, ότι συντρέχει) τυχόν επίκλησης από δικαιούχο ενώπιον της οφειλέτιδάς του ασφαλιστικής εταιρείας, συγκεκριμένου περιστατικού ανωτέρας βίας, το οποίο να μην μπορούσε να αποτραπεί ούτε με άκρα επιμέλεια και σύνεση, και εξ αιτίας του οποίου να κατέστη ανέφικτο σε αυτόν να προβεί, ο ίδιος ή με τη συνδρομή άλλου προσώπου, στην απαιτούμενη ενέργεια προκειμένου να ασκήσει την αξίωσή του μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της παραγραφής της. Τούτο, καθώς στην περίπτωση αυτή θα είχαν εφαρμογή τα άρθρα 255 και 257 ΑΚ περί αναστολής παραγραφής λόγω ανωτέρας βίας και μη συμπλήρωσής της πριν την παρέλευση έξι μηνών ¹⁸ (βλ., αντί άλλων, ΑΠ 68/2013, 1284/2010) και όχι οι διατάξεις που αφορούν στην αναστολή λειτουργίας των Δικαστηρίων και των υπηρεσιών τους, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού Covid-19.

IV. Απάντηση

30. Με βάση όσα προαναφέρθηκαν στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α') γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ότι στο τεθέν ερώτημα αρμόζει η απάντηση ότι, οι διατάξεις περί αναστολής λειτουργίας των Δικαστηρίων και αναστολής των νομίμων και δικαστικών προθεσμιών, καθώς και αναστολής της παραγραφής των συναφών αξιώσεων, οι οποίες θεσπίστηκαν στο πλαίσιο λήψης έκτακτων μέτρων για την αποφυγή διάδοσης

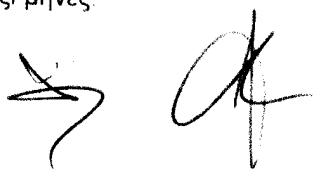
¹⁸ Άρθρο 255

Αναστολή Παραγραφής

Η Παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρόνο ο δικαιούχος εμποδίστηκε από δικαιοστάσιο ή από άλλο λόγο ανώτερης βίας να ασκήσει την αξίωσή του μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της Παραγραφής (...)

Άρθρο 257

Το χρονικό διάστημα της αναστολής δεν υπολογίζεται στο χρόνο της Παραγραφής. Όταν πάψει η αναστολή, η Παραγραφή συνεχίζεται, σε καμία όμως περίπτωση δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες.

του κορωνοϊού Covid-19, δεν ασκούν επιρροή σε σχέση με την υποχρέωση των ασφαλιστικών εταιρειών να υποβάλουν, εντός του Απριλίου του τρέχοντος έτους, στις αρμόδιες ΔΟΥ την προβλεπόμενη στο άρθρο 8 του ν.δ.1195/1942 δήλωση απόδοσης των ασφαλισμάτων ζωής που κατέστησαν απαιτητά στις 31.12.2015 και δεν αναζητήθηκαν έκτοτε από τους δικαιούχους.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 20 Απριλίου 2021

Η Πρόεδρος

Ευγενία Βελώνη

Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Η Εισηγήτρια

Φωτεινή Δεδούση

Νομικός Σύμβουλος ΝΣΚ

